

De
belofte

Ann Weisgarber

MOZAÏEK | HISTORISCHE ROMAN

De belofte

Ann Weisgarber

De belofte

Vertaald door Mariella Duindam

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

De vertaling van het fragment uit het gedicht van Emily Dickinson
is van Peter Verstege.

ISBN 978 90 239 9489 3

NUR 342

Vertaling Mariella Duindam
Ontwerp omslag Wil Immink
Omslagbeeld Lewis W. Hine / Getty Images
Typografie Geert de Koning

Oorspronkelijk verschenen bij Mantle, een imprint van
Pan Macmillan, onderdeel van Macmillan Publisher Ltd, Londen,
Verenigd Koninkrijk, onder de titel *The Promise*.

Engelstalige editie © 2013 Ann Weisgarber
Nederlandstalige editie © 2015 Mariella Duindam

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

Voor Will Atkins

*De kust is kalm, de lucht fris en geurig, de zilte branding bruist
zangerig over de zandvlaktes. Hoge rijtuigjes passeren elkaar,
in elk een hoffelijk heerschapp met zijn bekoorlijke dame. Het is
bijzonder idyllisch, zo'n tochtje langs de zee.*

Galveston Daily News

24 mei 1868

Zeg heel de Waarheid zijdelings –

Emily Dickinson

Proloog

De wake

Oktober 1899

Van begrafenissen moet ik helemaal niks hebben. Ik krijg al kippenvel bij 't idee. Als 't bij mij eenmaal zoever is, wil ik echt niet zo te kijk worden gelegd. Gewoon de kist dichtspijkeren en me zo gauw mogelijk onder de grond stoppen, dat is hoe ik 't wil. Maar die katholieken denken daar heel anders over. Die moeten er zo nodig weer een einde-loos gedoe van maken.

Zo ging 't bij Bernadette ook. Ze lag midden in de kamer opgebaard in een kist die op drie schragen was gezet. Het was de tweede dag van oktober, bloedjeheet en nog bij lange na niet donker, maar toch had zuster Camillus drie witte kaarsen aangestoken. Ze stonden in een enorme metalen houder aan 't voeteneind van de kist. Aan 't hoofdeind stond een houder met een crucifix. Zo noemden ze 't. Een crucifix. Ik vond 't maar niks dat Jezus met handen en voeten aan dat kruis was vastgespijkerd en een kroon van doornen droeg. En dan die naakte ribbenkast. Ongepast, dat was 't. Ik wou maar dat iemand dat ding daar weghaalde, maar dat gebeurde niet.

Een paar uur voordat de wake begon, kwamen de buren op hun wagens aanrijden. De honden sloegen onmiddellijk aan en m'n twee broers moesten naar buiten om ze naar de stal te brengen. De buren kwamen van heel Galveston Island, en ze kwamen in 't zwart. Net als ikzelf hadden de vrouwen hun korset voor de gelegenheid extra strak vast-

gesnoerd onder hun zwarte jurk. De mannen waren in pak, hun witte boord zo stijf gesteven dat die zelfs nog overeind bleef staan toen ze eraan begonnen te trekken omdat 't zweet hun hals in droop.

De buurvrouwen hadden etensmanden bij zich waarin schalen oesters en garnalen op mekaar waren gestapeld. Ze brachten pannen vol maisbrood mee, kommen vol paarse peulen en meer cake dan ik op Bernadettes keukentafel kwijt kon. Allemaal spraken ze op gedempte toon. 'Wat een narigheid.' 'Ik ben d'r kapot van.' De veren op hun hoed wuifden op en neer terwijl we 't voedsel uitstalden. Het was etenstijd, maar niemand at. Hoe kon je nu eten terwijl Oscar daar bij de kist stond, z'n groene ogen dof van verdriet? Je kon niet om 'm heen, want de keuken was gewoon de andere helft van de kamer. En dan die buurmannen, die 'm allemaal op een kluitje mompelend hun meelij betuigden terwijl ze hun hoed tussen hun vingers lieten ronddraaien. Pa kneep die van hem zowat fijn. M'n broers gedroegen zich al niet veel beter, maar de getrouwde mannen waren wel 't ongedurigst. Ze keken voortdurend schichtig rond of ze hun vrouw nog zagen. Ga alsjeblijft niet ook dood, zag ik ze denken. Laat me alsjeblijft niet alleen met die kleintjes waar ik me geen raad mee weet; ik zou ze moeten weggeven of meteen moeten hertrouwen. Laat me niet worden zoals Oscar: een weduwnaar met een zoontje van vier.

Het was pijnlijk om te zien.

Al snel drentelden de mannen bij Oscar weg en liepen de veranda op, waar alle kinderen zaten. De jongens zaten op de brede houten planken met hun zwartgekouste benen onder de reling door, zodat ze hun voeten konden laten bungelen en zwaaien. De meisjes zaten op 't trapje. Hun vlechten waren vastgestrikt met linten. Vanuit 't keukenraam kon ik ze zien zitten en ik nam 't de mannen en de kinderen niet kwalijk dat ze liever buiten bleven. Daar stond tenminste een briesje dat de zweetlucht verdreef. Daar konden ze naar de lucht kijken, naar de hoge scha-

penwolkjes. Het huis van Oscar en Bernadette stond op vijf voet hoge palen en vanaf de veranda kon je de duinenrijen een halve mijl verderop zien liggen. Aan de andere kant van die duinen was de Golf van Mexico, en nog veel verder, aan de horizon, lag een hele sliert stoomschepen en schoeners te wachten tot ze de haven van Galveston konden binnenvaren.

De mannen op de veranda pelden hun hoge boord af en liepen naar de koeienstal. Sommige namen hun kinderen mee. Ik neem aan dat ze daar gingen doen wat ze 't beste lag: werken. Drinkbakken vullen en boxen uitmesten. Ze gingen aan 't werk, zodat Oscar zich over z'n melkkoeien in ieder geval geen zorgen hoefde maken.

Maar waarschijnlijk dacht Oscar aan helemaal niks anders dan aan Bernadette. Sinds ze een week geleden ziek geworden was, was-ie nog maar een schaduw van z'n vroegere zelf, zoals ma zei.

Toen de wake begon, gingen de meeste baptisten naar huis. Het liefst was ik zelf ook gegaan; ik had behoefte aan lucht die niet van droefenis doortrokken was. Maar Bernadette was sinds haar huwelijk met Oscar m'n vriendin geweest, en vriendinnen laat je nou eenmaal niet in de steek.

Ook Oscar zou ik nooit in de steek laten. We kenden 'm al sinds hij aan onze kant van 't eiland was komen wonen. Je zou ons zelfs échte burens kunnen noemen: onze huizen stonden maar anderhalve mijl van mekaar af. M'n broers, Frank T. en Wiley, werkten voor 'm en brachten z'n melk naar de klanten in de stad. Dus bleef ik bij de wake, en ma ging ook niet weg.

Zuster Camillus liet zich op 't gevlochten kleed voor de kist op haar knieën zakken. Ze verdronk zowat in die nonnenkieren van d'r; je zag alleen een stukje van haar gezicht. In haar handen hield ze de witte kralen van haar rozenkrans. Oscar zat ook geknield. Z'n zwarte rozenkrans zag er nietig uit in z'n brede, eeltige handen, die vol littekens zaten van 't harde werken.

Het kostte me moeite naar 'm te kijken. Hij zag doodsbleek. Alle zon was van z'n wangen weggespoeld. Maar de knoop van z'n das zat keurig en hij was frisgeschoren. Zelfs zo op z'n knieën hield-ie z'n schouders en z'n rug recht. Zo bleef-ie de hele rozenkrans zitten – 'Wees gegroet Maria, vol van genade.' Naadloos ging 't ene woord in 't andere over. Er kwam gewoon geen eind aan die rozenkrans, bij iedere kraal hoorde een gebed en er zaten ontelbaar veel kralen aan dat ding. Maar Oscar bleef kaarsrecht zitten. Dat deed-ie natuurlijk voor Bernadette. Die zou 't vreselijk vinden als ze 'm in mekaar zag zakken van verdriet.

In ieder geval bleef dat eindeloze bidden André bespaard. Daar hadden de nonnen voor gezorgd. De dag voor Bernadette stierf, toen de malariakoorts nog verder oplaaide en ze voortdurend waterige gal opgaf, hadden twee van de zusters 'm meegenomen naar St. Mary's. 'Hij kan hier beter niet blijven,' had zuster Camillus tegen Oscar gezegd. 'Dat is niet goed voor Bernadette. Ze hoort hem de hele tijd huilen.'

Het beviel me helemaal niks dat ze 'm meenamen. Natuurlijk hilde André, dat wist ik heus wel. Hij vroeg steeds om z'n mama en z'n snoetje was een en al rimpel omdat hij 't allemaal niet snapte. Maar ik was er om voor 'm te zorgen, terwijl ma en zuster Camillus om de beurt bij Bernadette bleven. Ik waste 's ochtends z'n gezicht en grapte dan dat we goed moesten boenen om al die sproetjes weg te krijgen. Tegen bedtijd hielp ik 'm in z'n pyjama en liet 'm z'n gebedje zeggen. Als ik in Bernadettes keuken 't ontbijt, de middagpot of 't avondeten stond klaar te maken, zat André onder de tafel met z'n blokken te spelen. 'Kijk 's, Miss Nan,' zei hij soms, terwijl-ie me met z'n grote donkere kijkers van onder z'n lange wimpers aankeek, 'ik heb een fort gebouwd!'

'Goeie grutjes!' zei ik dan. En als-ie hilde om z'n mama en de slaapkamer in wilde, nam ik 'm mee naar 't strand. Daar groef-ie kuilen in 't zand terwijl z'n vier honden om

'm heen sprongen en 'm stokken brachten die hij voor ze weg moest gooien. Als 't tijd werd om naar huis te gaan, plukten we samen de gele dukaatbloempjes die in de duinen groeiden. Daar was Bernadette dol op. We plukten een hele weckpot vol en thuis klopte ik dan op de slaapkamerdeur. Als ma of zuster Camillus zei dat 't wel kon, mocht André z'n moeder de bloemen geven. Hoe ziek ze ook was, altijd lichtten haar ogen op zodra dat kleine jongetje met z'n zongebruinde wangen en z'n weerbarstige kuif de kamer binnenkwam.

Zo ging 't de eerste vier dagen van Bernadettes ziekte. Toen ging ze snel achteruit en moest André naar St. Mary's, een halve mijl verderop aan 't strand. St. Mary's was een weeshuis dat tot de nok toe gevuld was met kinderen. Er werd daar goed voor de wezen gezorgd, daar niet van. En Bernadette was erg op de nonnen gesteld. 'Ze hebben me bij zich genomen,' zei ze. 'Ik zal nooit vergeten wat ze voor me hebben gedaan.'

Maar voor André was 't heel iets anders. Hij had een thuis. Ik had verwacht dat Oscar zich wel zou verzetten toen de zusters André wilden meenemen terwijl Bernadette ziek in bed lag. Dat jochie betekende letterlijk alles voor 'm, en andersom was 't precies hetzelfde. Maar Oscar liet de nonnen hun gang gaan.

Dat was wat er tijdens de wake door m'n hoofd ging. André, die in 't weeshuis zat te wachten tot z'n vader 'm kwam halen. En die wake duurde en duurde maar, bij ieder kraaltje weer een gebed. Toen 't eindelijk klaar was, vonden de katholieken 't nog steeds niet genoeg. De volgende dag werd er op St. Mary's een dodenmis gehouden. De kapel zat zo vol dat de wezen helemaal op mekaar gepropt moesten zitten. Er waren ook wat mensen uit de stad, mensen in deftige kleren. De vrouwen droegen opzichtige hoeden met grote strikken en lange veren, en de mannen waren duidelijk door een barbier geschoren. Ik nam aan dat 't allemaal klanten van Oscar waren en besteedde niet veel aan-

dacht aan hen. In m'n hoofd was ik bij André.

Meteen toen m'n broers en ik met pa en ma de kapel in kwamen, zag ik 'm. Hij zat met Oscar op de eerste rij. Ze zaten dicht tegen mekaar aan gedrukt, zo dicht als ze maar konden. Als ik een mens voor tranen was geweest, had ik wel kunnen janken. Bernadettes kist stond nog geen tien voet van hen af.

Pa vond dat we achterin moesten gaan zitten omdat we niet katholiek waren. Dat beviel ma niks. 'We zijn zowat familie,' fluisterde ze.

'Zowat is niet hetzelfde als echt,' fluisterde pa terug.

'Nou,' zei ma. 'Ik weet niet, hoor.' Ze ging zitten en toen begon 't zingen, maar ik kende de woorden niet. Daarna kwam de pastoor en aldoor tijdens 't knielen en 't bidden dacht ik eraan hoe trots Bernadette wel op haar kleine jongen zou zijn, omdat-ie daar zo dapper zat zonder ook maar een kik te geven.

Vanaf de dag dat-ie geboren was, had ze 'm vertroeteld. Ze noemde 'm *mon cher 'tit chou*. Dat was Cajun voor 'mijn schatje', legde ze uit. Bernadette kwam uit de moeraslanden van Louisiana. Maar nu was André een arm, moederloos kind. Zo noemden de buurvrouwen 'm toen de mis eindelijk was afgelopen en we allemaal terugliepen naar de wagens en de rijtuigjes die we naast de kapel hadden geparkeerd. Oscar kon 'm onmogelijk alleen opvoeden, vonden ze. Dat kon een man nou eenmaal niet. 'De nonnen zullen goed voor André zorgen, in ieder geval tot Oscar een nieuwe vrouw heeft,' zei iemand.

Ik hield m'n mond. De burens wisten van niks. Zij waren er niet bij geweest, die dag dat Bernadette stierf. Ik was bezig de ramen te lappen – Bernadette hield 't huis altijd keurig op orde – toen ma uit de slaapkamer tevoorschijn kwam. 'Nan,' had ze gezegd, 'Bernadette vraagt naar je.'

Ik moest al m'n moed bij mekaar rapen om de hal door te lopen en de slaapkamer binnen te gaan. Daar hing een akeelige, zure lucht. Zuster Camillus en Oscar zaten ieder aan

een kant van 't bed en Bernadette was bijna onherkenbaar. Nat van 't koortszweet lag ze op haar zij en ze zag helemaal grijs. Haar lippen waren gebarsten en er zat bloed op. Ze was vel over been, behalve dan haar buik, die gezwollen was vanwege de baby die met kerst zou komen.

Oscar stond op zodat ik op zijn plek kon zitten. Ik pakte Bernadettes hand. Die was gloeiend heet en haar donkere ogen schitterden. 'Hier ben ik,' zei ik, terwijl ik haar hand tegen m'n wang drukte. De bruine ogen van zuster Camillus boorden zich in de mijne. Het was overduidelijk dat ze me niet mocht. Bernadette streek met haar tong langs haar lippen. Toen droeg ze me zonder omwegen op voor André te zorgen.

'Wat is dat nou voor praat?' vroeg ik. 'Met jou is niks aan de hand. Een griepje, anders niet.'

Bernadette schudde haar hoofd. Zij wist wel beter. Die ochtend was de pastoor langsgeweest. 'Nan,' zei ze, 'ik wil dat je het belooft.'

'Bernadette,' zei zuster Camillus. 'Liefje...'

'Vergeef me, zuster.' Ze slikte moeizaam, alsof haar keel niet goed meer werkte. 'Alsjeblieft, Nan,' zei ze.

'Je wordt vast gauw weer beter,' zei ik. 'Dat weet ik gewoon.'

Maar nu hield Oscar, die naast me stond, 't niet meer uit. 'Belooft het,' zei hij ruw. 'Zeg dat je het zult doen.'

Dus dat deed ik. Met tranen in m'n stem perste ik de woorden naar buiten.

Ik dacht aan m'n belofte toen we de kapel verlieten. De meeste gasten gingen naar huis – er was werk aan de winkel – maar de rest vormde een rij van rijtuigjes en wagens en reed 't eiland over, naar 't kerkhof in de stad. We namen de weg over 't strand, want 't was eb en 't zand langs de waterkant vormde een harde laag. Rechts van ons sprankelde de Golf als geslepen glas in de middagzon. Pa, ma en ik zaten opgepropt in 't rijtuigje, terwijl m'n broers, Frank T. en Wiley, in de wagen achter ons aan reden. De branding

ruiste zachtjes en we zeiden geen woord, doodmoe van al die droefenis.

Het zand knarste onder de houten wielen en hoog in de lucht lieten lange rijen pelikanen zich met gespreide vleugels op de luchtstroom drijven. Oscar was dol op pelikanen; hij telde ze altijd. Ik hoopte maar dat-ie ze zag, terwijl-ie met zuster Camillus op de bok zat van de wagen waarin Bernadette lag. André hadden ze niet bij zich. Die was achtergebleven in St. Mary's; waarschijnlijk had iemand besloten dat 't nu wel mooi geweest was. Op 't kerkhof, waar de pastoor nog weer meer te zeggen had voordat Bernadette in haar graf werd neergelaten, hoopte ik dat Oscar aan pelikanen dacht die licht en luchtig hoog langs de hemel vlogen. Misschien dat-ie daardoor weer zou weten hoe Bernadette geweest was voor ze ziek werd.

Hij kon André gerust bij de nonnen in 't klooster laten. Hij kon 'm ook gerust naar familie sturen in Ohio, waar hij zelf vandaan kwam. De meeste mannen zouden een van die twee dingen doen: een man kon nou eenmaal niet in z'n eentje een kind grootbrengen. De meeste mannen zouden mijn belofte allang vergeten zijn, omdat ik geen familie was. Maar toen de pastoor eindelijk geen nieuwe gebeden meer wist te bedenken, toen 't allemaal voorbij was en de grafdelvers onder de boom stonden te wachten tot wij vertrokken waren, kwam Oscar naar me toe.

'Ik haal André naar huis,' zei hij. 'Aan het eind van de middag.'

'Wat zal hij daar blij om zijn,' antwoordde ik.

De volgende ochtend, ruim voor zonsopgang, ging ik stilletjes 't donkere huis binnen en nam de zorg voor André op me.

I

Dayton, Ohio

Januari 1900

Geroddel. Opgewonden gefluister. Groepjes vrouwen in salons, gezeten op het randje van de canapé, gehuld in donkere rokken waar de spitse grijze punten van hun schoenen net onderuit staken, gezichten beschaduwd door breedgerande hoeden. Theekopje in de hand, de hoofden bij elkaar gestoken. Dat was hoe ik me hen voorstelde.

‘Heb je het al gehoord?’ hadden ze vast gezegd.

‘Nee. Wat dan?’

‘Catherine Wainwright is met Edward Davis in Columbus gezien. In het theater.’

‘Samen? Zo ver van huis? Alleen zij tweeën?’

‘Ze had haar hand op zijn arm.’

Ik stelde me voor hoe ze geschokt terugweken, niet in staat nog een woord uit te brengen. Het was winter in Dayton, Ohio. In de salons dansten de vlammen in de haard, het brandende hout knapte en knetterde en maakte de vrouwen aan het schrikken. Ik stelde me voor hoe ze tersluiks een blik op hun trouwring wierpen, denkend aan hun man en daarna aan mij, Catherine Wainwright.

‘En de vrouw van Edward Davis?’ zal iemand zeker gevraagd hebben. ‘Weet die het?’

‘De dokter moest erbij gehaald worden.’

De vrouwen wapperden met hun handen. Ze hadden zich opnieuw naar elkaar toe gebogen; hun kringetje werd kleiner.

‘Arme Alma Davis,’ hadden ze vast gezegd. ‘En ze is al zo broos.’

‘En de kinderen, die twee allerliefste meisjes!’

Geruchten gonsden van huis tot huis. Toen mijn moeder me kwam opzoeken in het Algonquin Hotel, waar ik op de vierde verdieping woonde, droeg ze een zwarte sluier voor haar gezicht. Zodra ze mijn zitkamer binnentrad, hief ze haar hand en gaf me een klap. ‘De man van je bloedeigen nichtje,’ zei ze. ‘Hoe kón je?’

Ik keek strak naar haar donkerblauwe hoed, waarop de struisvogelveren leken te trillen van woede. Mijn wang gloeide.

‘Weet je wel wat je de familie hiermee aandoet?’ vroeg ze. ‘Je oom is woedend. Je hebt het leven van zijn dochter verwoest. Alsof die niet al genoeg geleden heeft! En de ondraaglijke schande voor mijn man! Zijn cliënten hebben het vast al gehoord en wat de klerken betreft, je weet hoe lui roddelen. Het is allemaal zo vernederend, Catherine. Kijk me aan! Weet je eigenlijk wel wat je je nicht hebt aangedaan? Wat je mij heb aangedaan?’

Daar had ik geen antwoord op.

‘Je móét iets doen. Nu meteen,’ zei mijn moeder.

Mijn liefste Edward, schreef ik. Ik wil je graag even zien.

De golf geruchten was mijn vonnis. En hoewel sommige van de vrouwen nog oude schoolvriendinnen van me waren, zeiden ze geen van allen meer een woord tegen me. Zij gaven de toon aan in Dayton, de stad waar hun vaders en echtgenoten de grote vernieuwers waren. Hun families bezaten en bestierden de papiermolens, de fabrieken en de metaalgieterijen. Die produceerden hoogwaardig briefpapier, basculeweegschalen en naaimachines. Bij de hoedenmaker staken de vrouwen hun kin in de lucht en keken dwars door me heen. Bij de kleermaker wendden ze zich met opengeperste lippen af.

Hoewel mijn vader bruggenarchitect geweest was, hoor-

de ik al jaren niet meer bij hun kringetje. Al op mijn achttiende was ik uit Dayton vertrokken, en ik was pas een jaar terug. Ik was niet getrouwd; ik was pianiste en zat iedere dag uren te studeren. En als ik een enkele keer wel mijn gezicht liet zien op zo'n dameskransje, om thee te drinken of over literatuur te discussiëren, had ik weinig te melden als het gesprek op huiselijke thema's en het opvoeden van kinderen kwam.

Nu had ik de vrouwen van Dayton een reden gegeven om zich tegen me te keren. Halverwege januari viel het eerste briefje in mijn brievenbus in het hotel.

Geachte Miss Wainwright,

Het spijt me u te moeten mededelen dat onze plannen zijn veranderd en wij ons gedwongen zien uw optreden tijdens ons diner te annuleren. En dan is er nog iets. Het spijt me u te moeten mededelen dat mijn kind niet langer pianolessen nodig heeft.

*Met hartelijke groet,
Mrs. Olive Parker*

Er volgden meer briefjes, allemaal vrijwel woordelijk gelijk aan het eerste. De vrouwen waren allesbehalve hartelijk en spijt toonden ze evenmin. Bij geen van hen kon er een glimlach of een vriendelijk woordje af. Niemand had belangstelling voor mijn versie van de waarheid. In plaats daarvan fluisterden ze achter mijn rug en ik hoefde niet in hun buurt te zijn om te weten wat ze zeiden.

‘Dat komt er nou van als een vrouw gaat studeren.’

‘En als ze niet trouwt.’

‘En als ze zelf de kost verdient.’

‘En als ze in een hotel woont.’

Januari ging over in februari. Laag boven de grond hingen

grijze wolken en de sneeuw reikte tot onze enkels. Met ieder afgezegd optreden en iedere afgemelde leerling werd mijn inkomen minder, terwijl de onderstroom van geroddel mijn leven ontwrichtte. De hele familie, tot verre neven en nichten aan toe, koos partij voor Edwards vrouw. Ik ging niet langer naar de presbyteriaanse kerk en er kwamen geen uitnodigingen meer voor familiebijeenkomsten. Ik stak alle gloeilampen in mijn zitkamer aan en zocht afleiding in mijn lievelingsromans, maar de verhalen die me ooit zo in verrukking hadden gebracht, werkten me nu op de zenuwen. Eenzaam, terwijl de tijd voorbijkroop, stelde ik me het gefluister voor als een onophoudelijk geklots en gekabbel.

‘Heb je het al gehoord?’

‘Nee. Wat dan?’

‘Catherine Wainwright zit al jaren achter Edward Davis aan. Vanaf het moment dat Alma ziek werd.’

‘Maar toen dat met die arme Alma gebeurde, woonde ze toch in Pennsylvania? In Pittsburgh, of vergis ik me?’

‘Ik geloof dat het Philadelphia was. Edward Davis moest daar regelmatig zijn voor zaken, maar dat was niet genoeg, niet voor Catherine Wainwright. Ze is speciaal voor hem naar Dayton teruggekomen.’

Liefste, schreef ik aan Edward, terwijl de rekeningen zich opstapelden op mijn bureau. *Samen kunnen we dit wel aan. Maar ik wil je erg graag even zien.*

Ik at in de eetzaal van het hotel, alleen. De kristallen kroonluchters wierpen een flikkerend kleurspectrum van blauw, geel en rood op mijn witlinnen tafelkleed. Slechts een paar van de gasten – oudere weduwnaars en vrijgezellen – verwaardigden zich een glimlachje of een korte groet. Zelf was ik niet minder terughoudend: twee van de heren hadden een briefje met schokkende voorstellen onder mijn deur door geschoven. De kelners met hun zwartwollen pakken en hun lange witte schorten negeerden me. Ik werd

het laatst bediend en mijn maaltijden arriveerden steevast koud. *Mogelijk is er iets aan uw aandacht ontsnapt*, schreef de hoteldirecteur onder aan mijn rekening. *Uw betaling van vorige maand is door ons nog niet ontvangen.*

Ik weigerde de maaltijden op mijn kamer te gebruiken. Ik weigerde me te verbergen. Mijn vriendschap met Edward was niet laag en verachtelijk. We waren kameraden, we genoten van elkaars gezelschap. Echtscheiding was volstrekt niet aan de orde: iedere keer dat Edward erover begonnen was, had ik hem het zwijgen opgelegd. Zijn vrouw had direct na de geboorte van hun tweede kind een verlamdende beroerte gekregen. Hij mocht haar niet verlaten.

Nu ons geheim op straat lag, werd ik gemedend en gedwongen tot het aanspreken van mijn reserves, het laatste restje van mijn vaders erfenis. Bij stukjes en beetjes betaalde ik de rekeningen van het hotel, de kleermaker en de hoedenmaker. Ik maakte stevige wandelingen, alsof er geen bijtend koude wind uit de richting van de rivier woei. Ik liep door Third Street en Main Street, langs kerken en winkels. Gehuld in mijn met bont afgezette donkerblauwe wollen mantel en met mijn handen in een mof gestoken, ontweek ik de bevroren plassen op de stoep. De bladerloze iepen staken kaal af tegen de grijze hemel. Ik voelde de vrouwen naar me gluren van achter hun ramen op First Street, Wilkinson Street en Perry Street. Laat ze maar kijken, dacht ik, terwijl ik kaarsrecht doorliep. In mijn loopbaan als pianiste had ik geleerd nooit schrik te tonen na een fout, nooit met mijn ogen te knippen of mijn wenkbrauwen te fronsen, maar door te spelen alsof er niets gebeurd was.

Op 1 maart ging ik naar mijn moeder en vroeg haar om een lening.

‘Zoek een man,’ zei ze met een koude, afkeurende blik in haar ogen. De harde lijnen rond haar mond werden dieper. ‘Dat heb ik ook moeten doen.’

De beschuldiging achter haar woorden ontging me niet. Ik was enig kind en mijn vader had me verafgood. Hij was trots geweest op mijn carrière. Voordat ik terugkwam naar Dayton was ik pianiste in een vrouwenensemble in Philadelphia, en nu en dan had hij me een gul bedrag gezonden om mijn inkomen mee aan te vullen. Toen hij vier jaar geleden aan een zwak hart was gestorven, had mijn erfenis, hoe mager ook, mijn moeder zwaar gekrenkt. Zij vond dat dat bedrag haar toekwam, niet mij. Twee jaar later, toen haar geld opraakte, was ze hertrouwd.

Nu schreef ze een cheque voor me uit waar ik een maand mee voort kon. ‘Je bent negenentwintig, bijna dertig,’ zei ze. ‘Je had jaren geleden moeten trouwen. Je had allang kinderen moeten hebben, en een man die voor je zorgt.’ Ze stak me de cheque toe en ging onverwacht een stuk milder verder: ‘Alsjeblieft, Catherine. Zoek een man. Het is voor je eigen bestwil. En zet er een beetje vaart achter.’

Ik schreef de vrouwen van mijn trio dat ik hen miste, en de muziek ook. *Mochten jullie een pianiste nodig hebben: ik kan er binnen een week zijn.* Toen ik een jaar geleden wegging, waren ze woedend. Nu gaven ze geen antwoord meer.

Het was zo’n chaos in mijn hoofd dat ik niet meer kon slapen en ik begon er steeds grauwer uit te zien. Ik doorzocht mijn hutkoffers op zoek naar oude brieven, en schreef aan vroegere aanbidders en vriendinnen in het oosten van het land. *Wat waren dat een mooie tijden,* schreef ik in brief na brief. *Het zou enig zijn om je weer eens te zien.* Iedere dag keek ik uit naar de post. *Ik ben getrouwd,* schreven de vroegere aanbidders. En de vriendinnen antwoordden: *Een bezoekje zou leuk zijn, maar ik ben tegenwoordig erg druk met de kinderen.*

Ik monsterde de oude, uitgezakte weduwnaars en de besnorde, bolbuikige vrijgezellen in het hotel. Een huwelijk met een van hen zou wel de ultieme vernedering zijn, en het idee alleen al vervulde me met walging.

Ik schreef een brief aan Edward.

18 maart 1900

Liefste,

We hebben het samen vaak over het museum in Cincinnati gehad. Ik zou het nu heel graag willen zien. Het zou heerlijk zijn als je me daar kon ontmoeten. Het spreekt vanzelf dat we met verschillende treinen reizen.

Je Catherine

Zijn antwoord kwam vijf dagen later. *Catherine. Dit gaat zo niet. Je moet iets anders zoeken om je op te richten. Ga naar het buitenland, bezoek de beroemde concertzalen in Europa.*

Gegriefd hield ik mezelf voor dat dit onmogelijk Edwards eigen woorden konden zijn. Iemand had hem dit antwoord gedictieerd. Net als ik zat hij verstrikt in een web van roddels. Hij was aan handen en voeten gebonden en niet in staat me te ontmoeten, althans niet nu. Die praatjes dreven wel weer over, dat was een kwestie van tijd. Ik begreep dat we onze vriendschap niet konden voortzetten; ik wist dat het voorbij was. Het enige wat ik wilde was een laatste uurtje met Edward om afscheid te nemen. En daarna dan? dacht ik. Maar daar wist ik geen antwoord op.

Ik bleef studeren volgens mijn vaste schema, alsof er niets aan de hand was en er gewoon nog optredens op de agenda stonden. Voor en na de lunch speelde ik in de lege danszaal van het hotel op de kleine Sohmer vleugel. Mijn vingers waren echter housterig en stijf. Zelfs Beethoven, Mozart en Chopin hadden me verlaten.

Op de bodem van een van mijn koffers vond ik elf brieven van Oscar Williams, iemand die ik al vanaf mijn kinderjaren kende. Hij was een paar jaar ouder dan ik en zijn vader bezorgde kolen voor de verwarmingsketel in onze kelder. Na schooltijd en tijdens de zomervakantie hielp Oscar zijn

vader. Dan reden ze samen door de straatjes van Dayton, hun wagen hoog opgeladen met kolen. ‘Ik vind dat je heel mooi pianospeelt,’ had Oscar ooit, krom van verlegenheid, tegen me gezegd. Hij had me aangesproken op het grasveld voor de Central High School, toen ik in gezelschap van een paar klasgenootjes op weg naar huis ging. Oscar was lang en slungelig en hij had diepgroene ogen. Mijn vriendinnen plaagden me en noemden hem de zoon van de kolenboer, maar ik voelde me gevleid door zijn compliment en door de bewondering in zijn stem. Dat was echter niet het enige. Ondanks zijn schuchterheid benaderde hij me openhartig en zonder loze vleierijen, heel anders dan de meeste jongens die me van school naar huis brachten of hun naam in mijn balboekje zetten.

Een paar maanden nadat Oscar me op het grasveld had aangesproken, besefte ik dat ik hem al een tijdje niet op school gezien had. Tersluiks won ik inlichtingen in. Oscars vader was erger gaan hoesten en uiteindelijk aan een longziekte overleden. Nu was Oscar de kolenboer en onderhield hij zijn moeder, zijn zusje en zijn twee broertjes. Toch wist hij in de lente van 1887 tijd vrij te maken om naar mijn optreden in de Music Hall te komen. Net toen ik het podium betrad, zag ik hem de achterste rij in schuiven. Achteraf wachtte hij me op in de foyer. ‘Jouw spel voert me naar een andere wereld,’ zei hij. ‘Een nieuwe wereld.’

De kolenboer, hield ik mezelf voor. Op een bepaalde, ongepolijste manier had hij wel iets charmants, maar hij leek in niets op de jongemannen met wie ik gewoonlijk optrok. Zijn pak zat hem te klein. Zijn witte overhemd, dat overigens wel schoon en gestreken was, had versleten manchetten. En de huid rond zijn nagels vertoonde sporen van kolengruis.

In de zomer van 1888, na mijn eindexamen en voordat ik naar het conservatorium ging, ving ik af en toe een glimp van Oscar op bij de zaterdagavondconcerten in Lakeside Park. Hij was vaak alleen, terwijl ik meestal in gezelschap

was van andere jonge vrouwen, vroegere klasgenootjes van de Central High School. Alma, het nichtje dat een paar jaar later met Edward zou trouwen, was een van hen. Als Oscar tegen zijn hoed tikte, gaf ik hem een knikje. Ik glimlachte flauwtjes terwijl mijn vriendinnen de spot met hem dreven.

‘Onbeantwoorde liefde,’ zeiden ze. ‘Hij aanbidt je al eeuwen. Maar...’

Dat ene woordje volstond om Oscar Williams te veroordelen. Wij kwamen uit huizen met hooggewelfde ramen en pilaren bij de deur. Onze vaders droegen een gesteven boordje en glanzend gepoetste schoenen. Oscar was niet een van ons.

Tot mijn verbazing ontving ik na die zomer een brief van hem.

Geachte Miss Wainwright,

Ik heb Ohio Verlaten om mijn Eigen Weg te gaan, en verdien nu de Kost op de Circle C Ranch, 22 mijl ten zuidwesten van Amarillo in Texas. Het is hier Vlak en Heet. Veel Bomen zijn er Niet. Sommige van de Jongens hier komen uit Mexico. Zij leren me de Kneepjes van het Vak. Alles is beter dan het sjouwen en scheppen van Kolen.

*Hoogachtend,
Oscar Williams*

Eigenlijk was ik niet van plan geweest hem terug te schrijven; met vijf dagen vertrok ik naar Oberlin College in Noord-Ohio. Toch stuurde ik hem uit beleefdheid een kort briefje.

De correspondentie zette zich een aantal jaren voort, steeds met tussenpozen van enkele maanden. Ik studeerde af aan het conservatorium en werd lid van het trio in Philadelphia. Oscar ging weg uit Amarillo en verhuisde naar Galveston – *Je ziet hier aan Alle kanten Water*, schreef hij – waar

hij werk vond op een melkboerderij. Een tijdje later nam hij de boerderij over, en na die gebeurtenis vroeg hij me ten huwelijk. Dat was zes jaar geleden, en mijn antwoord was tevens het einde van onze briefwisseling geweest. Nu, in een vlaag van paniek en niet in staat de slaap te vatten, schreef ik hem opnieuw.

30 maart 1900

Geachte Mr. Williams,

Ik heb nog altijd dierbare herinneringen aan u. Lieve help, u woont nu al zo lang in Galveston! Bent u uw vrienden uit Dayton vergeten? Ik hoop dat alles goed met u gaat en dat u goede zaken doet met uw melkboerderij. Zelf ben ik teruggekeerd naar Dayton om wat dichter bij mijn moeder te zijn. Het gaat haar goed, en mij ook. Toch zie ik uit naar de zachte zomerdagen. Herinnert u zich Lakeside Park nog? En de concerten bij de rivier? Volgens de kranten zullen die in juni weer beginnen. Ik vraag me af of het nog dezelfde orkestjes zijn die ons destijds zo in vervoering brachten.

*Hoogachtend,
Catherine Wainwright*

April bracht nieuwe rekeningen. Ik zocht verstrooiing en belandde meermalen per week in de openbare leeszaal, waar ik langs de rijen boeken dwaalde of met een roman op schoot in de leeskamer zat. Eens, op een ochtend, stapte ik in de tram die Edward altijd nam naar zijn kantoor op Keowee Street: Barney & Smith Railcar Works. Met opgeheven hoofd zat ik halverwege de wagon tussen de onberispelijk geklede zakenlieden, maar toen Edward instapte, sloeg mijn hart over. Wat was hij knap in zijn donkerblauwe streepjespak, met zijn netjes bijgepunte snor. Toen hij

mij zag, gleeed er een trek van schrik en daarna van angst over zijn gezicht. Even dacht ik dat hij zich om zou draaien en meteen weer uit zou stappen, maar achter hem kwamen al nieuwe mensen de tram in. Zonder nog naar me te kijken liep hij het gangpad door en ging ergens achter me zitten.

Ik overwoog naar Cincinnati of Columbus te verhuizen. Daar zou ik een advertentie in de kranten kunnen zetten waarin ik mezelf als pianolerares aanbood. Moeders zouden me in hun salon ontvangen en me vragen stellen, terwijl we thee dronken uit porseleinen kopjes. ‘Waarom bent u uit Dayton weggegaan?’ zouden ze willen weten. ‘En hoe zit het met uw referenties? U begrijpt dat mijn man daar wel op staat.’ Dan zouden ze onschuldig glimlachen, alsof referenties hen volstrekt niet interesseerden.

Er kwam een brief van Oscar Williams. Zijn stijl mocht dan niet perfect zijn, maar zijn handschrift was heel seccuur.

22 april 1900

Geachte Miss Wainwright,

Uw brief kwam voor mij als een Verrassing. Ik dacht dat U mij Vergeten was. Ik nam aan dat u Getrouwd was.

Speelt U nog steeds Piano? Ik weet nog goed hoe uw Muziek klonk, zoiets Moois had ik nog Nooit gehoord. Zelf heb Ik 33 Jersey-koeien, de Meeste geven volop Melk. Ik heb 2 Mannen in Dienst. Mijn boerderij ligt een halve mijl van de Duinen naast de Golf van Mexico. Een mijl achter ons huis ligt Offatts Bayou. Dat is zo groot als een Meer en het staat in Verbinding met West Bay.

Ik heb een Mooi stuk Land en het Gras dat hier groeit is Winterhard. Er is Zoet Water in Overloed. Ik heb een zoon. Hij is 5. Mijn Vrouw is op 1 oktober Gestorven.

*Hoogachtend,
Oscar Williams*

Een koeienboer. Een weduwnaar met kind. Iemand die ik al in geen jaren had gezien. Ik legde Oscars brief terzijde. Ochtend na ochtend had ik die aprilmaand de tram genomen. De lucht werd allengs zachter: de eiken en iepen langs de brede lanen botten uit en kregen blad. Edward begon op mijn aanwezigheid te rekenen en keek zoekend de tram rond bij het instappen. In een flits kruisten onze blikken elkaar, maar dat was genoeg. Morgen, dacht ik. Morgen zal hij me aanspreken. Maar elke ochtend wendde hij zijn ogen af.

Ik herlas de brief van Oscar Williams. Zes jaar geleden had zijn huwelijksaanzoek me geschokt. Had hij niet begrepen dat mijn schrijfsels niet meer waren dan een vriendelijke plichtpleging? Ik had een carrière. Mijn trio speelde in concertzalen en gaf huisconcerten in de hoogste kringen van Philadelphia.

Nu was zijn brief de enige waarvan de toon niet koud of onverschillig was. Ik schoof de stapel rekeningen opzij en bezon me op een antwoord.

1 mei 1900

Geachte Mr. Williams,

Het deed me verdriet te horen dat uw vrouw is overleden. Ik wil u dan ook mijn innige deelneming betuigen. Wat een gruwelijk verlies; ik vrees dat deze woorden van troost uw leed nauwelijks zullen verlichten. Maar, Mr. Williams, het doet me wel genoeg om te horen dat u niet alleen bent. U heeft een zoon, en lieve help, wat een enorm aantal koeien! Hoe redt u dat allemaal? Ik heb grote bewondering voor uw vele kwaliteiten. Ik speel inderdaad nog piano. Wat aardig dat u daarnaar vraagt.

*Uw toegenegen
Catherine Wainwright*

Zijn antwoord kwam drie weken later. Het was kort, maar stond vol bijzonderheden over zijn melkboerderij. *De Stal staat op een Verhoging van Oesterschelpen en zand. Het kan hier nogal regenen. Hij is Groot genoeg voor Nog vijf koeien.* En: *De naam van mijn zoontje is André.*

Eind mei was het briefje van de hoteldirecteur geheel anders van toon. Ik liep nu vier maanden achter met betalen. Als ik mijn rekeningen niet onmiddellijk voldeed, diende ik eind juni te vertrekken.

Ik beantwoordde Oscars brief en betoonde mijn interesse in zijn stal en zijn zoon. Daarna inspecteerde ik mijn sieraden en verkocht twee kettingen en een stel oorbellen aan een juwelier, onder wiens berekenende blikken ik me nog verder vernederd voelde. Even speelde ik met het idee om mijn moeder nog eens om een lening te vragen, maar dan zou ik haar er letterlijk om moeten smeken. Bovendien gaf ik haar zo het recht te bepalen wat ik moest doen en met wie ik moest trouwen. Weer overwoog ik naar Cincinnati of Columbus te verhuizen, maar ik had er de moed niet meer toe. Hoe onverzoenlijk Dayton zich ook opstelde, het was altijd nog beter dan moederziel alleen en zonder geld in een wildvreemde stad te zitten. Ik regelde een plek in een pension, waar ik een kamer met een andere vrouw zou delen. Opnieuw schreef ik aan Oscar. *Hoe is het om op een eiland helemaal in Texas te wonen?*

Eind juni ontving ik de brief waarop ik had gewacht, maar die ik tegelijkertijd vreesde.

Geachte Miss Wainwright,

Ik ben niet Rijk, maar Arm ben ik evenmin. Mijn Melkboerderij is Redelijk groot en ik heb geen Schulden. Miss Wainwright, zou U willen overwegen om met Mij te Trouwen? Mijn Zoon heeft een Moeder nodig, en Ik heb Behoeftte aan een Vrouw. Ik zal Goed voor U zorgen en een Goede Man voor U zijn. Er is wel Iets wat U moet Weten.

*Galveston is heel Anders dan Dayton. En dan Nog iets.
Mijn Zoon en ik zijn Katholiek. Ik heb me bekeerd en
mijn Zoon is Katholiek gedoopt. Maar ik zal U er Niet
toe Dwingen.*

*Hoogachtend,
Oscar Williams*

Met de brief in mijn hand trachtte ik de beelden van een boerderij, een klein kind en een leven vol rituelen die zo anders waren dan de mijne tot een samenhangend geheel te smeden. Ik probeerde me Oscars gezicht voor de geest te halen, maar na zijn aanzoek was zijn beeld vervaagd, iets wat me er eens te meer op wees hoe weinig ik hem eigenlijk kende.

Ik herlas de brieven van Edward en streek met mijn wijsvinger langs iedere schuin geschreven letter op het linnen papier. *Ik heb genoten van ons gesprek*, had hij geschreven, twee maanden nadat we elkaar in de kerstperiode van 1895 hadden ontmoet. Hij had een hellend handschrift en zette nooit puntjes op de i en de j, maar door elke t stond een kort streepje. *Volgende maand ben ik in Philadelphia*, schreef hij in april 1897, toen zijn vrouw al officieel invalide was. *Wellicht heb je gelegenheid samen met mij het museum te bezoeken?* Drie jaar geleden had die uitnodiging me geschokt, maar tegelijkertijd opgewonden. Nu keek ik naar zijn woorden zoals zijn vrouw dat zou doen. Hij had me verleid. Als ik hem deze brieven in herinnering bracht, zou hij vast wel bereid zijn in mijn onderhoud te voorzien.

De zijden gordijnen in mijn zitkamer ritselden in het zachte zomerbriesje. Beneden op straat was het druk. Er reden koetsjes voorbij en op de stoep liepen vrouwen met veren op hun hoed en een mandje aan hun arm. Op de hoek aan de overkant stonden twee zakenmannen te praten. Ze droegen een net pak en een bolhoed. Al die mensen hadden hun eigen bezigheden, hun eigen leven, hun eigen zorgen

en problemen, die misschien voortdurend aan hen knaagden terwijl ze er een oplossing voor zochten.

Chantage. Zo diep was ik al gezakt. Edward zou niets dan minachting voor me voelen, en ook ik zou mezelf verachten.

Ik las Oscars brief opnieuw. Hij bood me een ontsnapping aan mijn schulden, aan mijn moeders afwijzing en aan een leven in armoede. Hij bood me een ontsnapping aan mezelf.

De volgende ochtend zat ik in de lege balzaal achter de dichtgeklapte vleugel. Mijn gezicht was grauw en mijn ogen brandden van slaapgebrek. Ik had mijn antwoord met de late middagpost verstuurd. *Ja, Mr. Williams*, had ik geschreven. *Ik wil wel met u trouwen.*

Ohio, 1900. Vanwege een groot schandaal ontvlucht pianiste Catherine haar geboortestad Dayton. In haar wanhoop besluit ze te trouwen met haar vroegere aanbieder Oscar, die inmiddels als weduwnaar met zijn zontje André op een melkboerderij woont, op een eiland voor de kust van Texas.

Voor Catherine is de overgang van haar oude vrijgevochten luxeleventje naar een primitief bestaan met een man en een kind op een bloedheet, afgelegen eiland enorm. Hoewel Oscar zelf zijn uiterste best doet het Catherine naar de zin te maken, blijven de geheimen uit het verleden een schaduw over hun prille verstandhouding werpen.

Nan, Oscars huishoudster, ziet de komst van Catherine met lede ogen aan. Zij heeft Oscars eerste vrouw beloofd de zorg voor de kleine André op zich te nemen. En ze mag master Oscar zo graag... Dan kondigt zich een verwoestende orkaan aan. Terwijl de wereld letterlijk op zijn grondvesten schudt, worden Catherine en Nan zwaar op de proef gesteld.

De belofte is een fijnzinnig en aangrijpend verhaal over liefde, verlies en verborgen geheimen, gebaseerd op een ware geschiedenis.

Ann Weisgarber is docent sociologie op een Amerikaanse universiteit en schreef twee veelgeprezen en bekroonde romans, waaronder *De belofte*. Weisgarbers werk werd genomineerd voor de Orange Prize.

‘Schitterend! Een warm verhaal dat razend knap is opgebouwd.’
– *Publishers Weekly*

ISBN 978 90 239 9489 3 | NUR 342

9 789023 994893